N°. 94 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS- *BLAD,*

Vrijdag 20 April.

Frankrijk.

Parijs, den 17den April.

Nadat de kamer van afgevaardigden heden bij hare opening een ontwerp voor het port der correspondentie door middel der stoomboten in de Middellandsche Zee aangenomen had, werd de discussie geopend over het gewijzigd voorstel van den heer *Gouin*, tot vermindering van den interest der 5 pCt. schuld. De heer *A. de la Borde* was het eerst aan het woord. Hij verklaarde, zich tegen de operatie, als welke een doodelijken slag aan 's lands crediet moest toebrengen; dezelve zou van den stant de besparing van den arbeid en der nijverheid verwijderen; schrik verspreiden waar rust en zekerheid woonde, terwijl daarentegen de andere mogendheden zich bevlijtigden om het crediet te bevestigen en het vertrouwen te winnen. Het aan het hoofd der beschaving staande Frankrijk, zoo als de heer *Laborde* zich uitdrukte, zou zich in bekrompene berekeningen verliezen, die beneden zijne magt en zijnen rijkdom waren. Weet gij wat Frankrijk behoeft, — dan behoeft hij zijne rede, — het zijn wegen en kanalen; men heeft ons millioenen bevoodigd om onze vestingen en havens te herstellen, om onzen kwijnenden landbouw aan te moedigen; wij moeten onze Afrikaansche bezittingen bewaren; kortom Frankrijk moet op zijne grootheid bedacht zijn, op zijn' vooruitgang en bloei, in plaats van eenige millioenen ten nadeele van ongelukkigen te verkwisten. Deze zaak, mijne heeren, schijnt mij dan toe, onder deszelfs drie oogpunten, in plaats van kost, strengheid, in plaats van nuttigheid, ramp en in plaats van geschikt tijdstip, oproer te leveren! Met wie heeft men hier te doen? met schuldeischers wier aanspraken 2 milliards 400 millioen bedragen, dat meer is dan al het geld in Frankrijk in omloop; wij stellen tegenover een schuldeischer, die hun zegt: zoo lang de noodzakelijkheid was, heb ik u betaald, thans de billijkheid dat mij gesteld is, wil ik u een vijfde korten of remboursseren; zijne rede wekte nu en dan het ongenoegen der leden op.

De heer *Monier de la Sizeranne* voerde na den heer *de la Borde* het woord. Hij oordeelde den maatregel welligt en vond het tijdstip van dezelfs uitvoering geschikt; hij hoopte dat het besluit der kamer aan de onzekerheid waaronder zoo vele belangen leden, een einde zoude maken.

De heer *Liadières* volgde den vorigen spreker op om tegen de reductie en het remboursement te spreken. Hij betwistte zoowel het regt als de tijdsgelegenheid van den maatregel. Ik ontveins mij niet, zeide hij, dat ik aandrijsch tegen het gevoelen van de meerderheid der kamer; ik weet dat ik optreed als een levend paradoxon, om mij van de uitdrukking eens welsprekenden redenaars te bedienen, wiens edele stem zich, zoo ik hoop, nog heden zal doen hooren (hedoelende den heer *Lamartine*), maar ik voel mij genoopen om mijne overtuiging bloot te leggen. De spreker vervolgens in de bijzonderheden tredende van het ontwerp, vond aan het slot zijner rede, ook in de gesteldheid van Europa, bewegredenen, om de gewigtige operatie van het remboursement te weigeren. Ten half vijf ure duurde de zitting nog voort.

— De pairs hebben heden de beraadslaging over de ligting van 80,000 man voortgezet. De maarschalk *Grouchy* wenschte het gebruik dat tegenwoordig jaarlijks van de ligting der reknuten gemaakt wordt, af. De reserve die men in hare haardsteden laat, moest, zijns bedunkens, in tijd van oorlog eene ijdele hulpbron zijn. Hij wilde deze reserve eene regimentaire organisatie geven, hetgeen noodzakelijk was, uit hoofde van de gesteldheid van Frankrijk, omringd door naburen die maar weinig met dezelfs constitutioneel stelsel ingenomen waren, zoodat men bij een uitbrekenden oorlog dadelijk een e genoegzame magt beschikbaar had; de effectieve magt in Frankrijk behoorde, volgens hem, in vredestijd een honderdste en in tijd van oorlog een vijftigste deel van de bevolking te bedragen, waarvan het nu verre af was, daar men op de reserve in 't geheel geen staat kon maken. Een ander spreker, de generaal *d'Ambrugeac*, deelde het gevoelen van den maarschalk; volgens hem, moesten de vele uitgaven in tijd van oorlog in de gemobiliseerde uitoefeningen der nationale garde bestaan; hij beklaagde zich voorts dat men bij de militaire organisatie van 1831 geen volledig stelsel gevormd en aangenomen had.

De oorlogsminister *Bernard* zeide, tot wederlegging van een en ander, dat de tegenwoordige sterkte van het contingent, bij het actieve leger gevoegd, een effectief van 500,000 man uitmaken. Er waren tegenwoordig 323,000 man op het budget ingeschreven; de reserve bestond uit 148,000 man; daarbij de thans gevraagde ligting van 80,000 man tellende, zoo bedroeg de militaire magt van Frankrijk niet minder dan 537,000 man. Wat de wijze van verdeeling van het contingent betrof, deze verklaarde de minister had overal de goedkeuring zoo der autoriteiten als bij de bevolking verworven. — Het ontwerp werd met 117 tegen 6 stemmen aangenomen.

— Het *Journal des Débats* behelst nog heden een artikel waarin het niet alle kracht de reductie van de renten bestrijdt.

— Aanstaanden Donderdag moet de heer *Arago* zijn rapport over de ontwerpen op de spoorwegen uitbrengen. De commissie heeft, zoosls bekend is, de ministeriele ontwerpen afgekeurd. Aan het slot van het rapport zou de heer *Arago* het bestuur uitnoodigen, om ten spoedigste andere ontwerpen in te dienen, ten einde daarover, zoo mogelijk, nog in deze zitting te stemmen.

— De commissie die met het ontwerp op de maatschappijen, *en commandite* belast is, heeft een staat opgemaakt, waaruit blijkt dat er in 1836 slechts 34 dier maatschappijen met zuiver kapitaal bestonden; in dat jaar kwamen er 216 nieuwe maatschappijen met 156 millioen kapitaal tot stand, en in 1837 werden er 188 dier maatschappijen met ruim 361 millioen kapitaal opgerigt.

— De nieuwe maatschappijen voor het bitaam en asphalt hebben zich aan het bestuur van het Seine-departement gewend, om concessien voor het gebruik dier specie op de straten van Parijs. Men heeft haar echter geantwoord, dat men daarin niet treden kon, zoolang de tijd niet proefondervindelijk het groote voordeel dier species had doen blijken. Gezegde kompagnieschappen willen nu proeven voor hare eigene rekening ondernemen.

— De graaf *d'Espagna*, dien men naar Holland ontkomen dacht, is te Metz wederom aangehouden.

— De krijgsraad van Toulouse heeft een soldaat van het 5de regiment van linie tot vijf jaren galeistraf veroordeeld, wegens desertie naar de karlisten, bij welke hij als officier had gediend.

— In een bijzonder berigt uit Madrid van den 8sten, waarschijnlijk, naar den toon te oordeelen, van de karlistische zijde afkomstig, wordt gemeld, dat de graaf *Negri* met 5000 man en 300 paarden van Segovia naar de provincie Toledo is getrokken om zich met *Basilio* te vereenigen. Eene ander karlistische expeditie, sterk 6 bataillons, 300 paarden en 2 stukken geschut, was, onder het bevel van *Sopelana*, uit Biscaije en Navarre getrokken en rigtte zich op Asturie, maar kon ook, linke wendende, Kastilie binnen trekken. De afdeeling die in Opper-Arragon was doorgedrongen (onder *Zumalacarregui*, maar die volgens de berigten van gisteren door de nationale garde van Huesca geslagen is) zou zich met *Cabrera* zoeken te vereenigen, om met deze naar de zijde van Madrid op te trekken. De zamenwerking dier onderscheidene afdeelingen zou over en weder van den *Carlos* aan het hoofd der Baskiers en Navarresen bevel, om steeds te gader op de hoofdstad los te trekken, wanneer namelijk de pretendent de troepen uit de laatstgemelde provincien bewegen kon om met hem den Ebro over te gaan, waaraan de berigtgever niet twijfelt.

— De beurs was heden vrij kalm; maar men wachtte met ongeduld den uitslag van de discussien in de Kamer. De notering was heden (17 *April*) 5 pCt. 108,75; 3 dito 81; Nap. [illegible] Ardoin 21 ¼; Rom. L. 103.

Duitschland.

Frankfort, den 16den April.

In het Hannoversche regerings-dagblad leest men weder een betoog over de aangelegenheden des rijks, waarvan de schrijver voornamelijk onderzoekt of de plaatselijke corporatien al dan niet geregtigd zijn, om zich met hunne klagten over de hooge regering tot de Duitsche Bondsvergadering te wenden, of deze zich met die klagten mag inlaten en, zoo ja, welke gevolgen zulks zou kunnen hebben. Volgens den steller, hebben corporatien op zich zelven het regt niet, ten behoeve der staatsregeling van het geheele land op te treden; evenmin is, volgens hem, de bondsvergadering geregtigd over de geldigheid dier staatsregeling uitspraak te doen, want deze vergadering heeft de constitutie van 1833 niet gewaarborgd, en zelfs al had zij dit, dan zou die door den Koning en de meerderheid der stenden opgeheven of gewijzigd kunnen worden. Maar voorondersteld al, een, die vergadering kon in dezen uitspraak doen, tot hoeveel verwarring zou zulks niet aanleiding geven, daar er voor het minst vijf jaren zouden verloopen eer zij alles behoorlijk onderzocht en haar vonnis geveld had, gedurende welken tijd de ingezetenen zich, naar gelang hunner verschillende denkwijze, onder den invloed van drie onderscheiden staatsregelingen zouden kunnen beschouwen, namelijk de opgehevene van 1833, de voorloopig herstelde van 1819, en die welke nu aan de stenden ter overweging is voorgelegd. Van het scheidsgerigt der bondsvergadering kan hier de rede niet zijn, dewijl dit eerst dan optreedt wanneer de Vorst en het Land, met wederkeerige goedkeuring, de tusschenkomst daarvan inroepen. — De weg der onderlinge vereffening, welke door de stenden is ingeslagen, wordt dus in dit betoog voor verre de beste gehouden, en in hetzelve de wensch geuit, dat ook die kiescollegien welke daartoe nog niet hebben kunnen besluiten, tot de onvoorwaardelijke benoeming van vertegenwoordigers mogen overgaan, en geene leden der kamers zich aan de beraadslagingen onttrekken, opdat, zoo spoedig mogelijk, eene staatsregeling ingevoerd worde, door welke de regten van Koning en onderdanen duurzaam gewaarborgd zullen zijn.

Het slot van dit betoog luidt als volgt: » Alle zaakkundigen kunnen slechts van één gevoelen zijn, namelijk dat, nadat de meerderheid der corporatien zich door hare verkiezingen verklaard heeft, en de door haar benoemde vertegenwoordigers zich als stenden van 1819 geconstitueerd hebben, de regtsvraag, of de grondwet van 1833 wettig opgeheven, en de vroeger bestaande staatsregeling hersteld is, niet geenen twijfel meer kan onderworpen zijn, en toestemmend moet beantwoord worden."

Dezelfde *Hannoversche Zeitung* berigt, dat de voorstellen der algemeene stendenvergadering, betrekkelijk de openbaarmaking van de handelingen der kamers, door den koning, wat de hoofdzaak betreft, aangenomen zijn, en dat derhalve voortaan de door de stendenvergadering wenschelijk geachte mededeelingen in dat blad zullen geschieden.

— Na de terugkomst van den koning van Napels in zijne residentie, is aldaar het gerucht in omloop gekomen, dat Z. M. aan al de staatsministers in Sicilie, zonder uitzondering, kwijtschelding van straf zou hebben verleend; dit gerucht vereischt echter eene nadere bevestiging.

— Van de Italiaansche grenzen wordt, onder dagteekening van den 2den dezer, geschreven: »Men vernoemt dat de koning van Napels op zijne reize door Sicilie onderscheidene privilegien, bijzonder in het stuk van handel, aan zijne Siciliaansche onderdanen heeft toegestaan, hetgeen niet nalaten kan goede indrukken op die oneindige bevolking te maken. Kort voor zijne komst op het eiland had er nog eene sterke gisting in Palermo en Messina geheerscht, en waren er zelfs eenige buitensporigheden gepleegd, waarvan men de herhaling thans zoo spoedig niet meer duicht. Bij het bekende karakter der Siciliaanen, kan het wel niet bevreemden, dat men nog steeds, op Sicilie aan de oude privilegien gehecht blijft, en de zamensmelting met Napels als eene schending van dezelven beschouwt. De tijd zal echter verandering in dezen voortbrengen, daar de Siciliaanen welden overtuigd moeten worden, dat uit de nieuwe inrigting meerdere voordeelen voor Sicilie dan voor Napels voortvloeijen, dewijl thans de uitvoer van producten van allen aard zonder eenige beperking aan de Siciliaanen is vrijgelaten, en er een vrij verkeer tusschen de verbondene rijken plaats heeft. — In Napels gevoelt men nog de gevolgen van den harden winter. — Uit een anderen oogpunt levert Italie voor het oogenblik niets van belang op. In Turijn houdt men zich in de hoogere gezelschapskringen nog altijd bezig met het vroeger gerezen geschil over de etiquette. Men wil thans weten dat het gedrag van den heer *de Rumigny* als een gevolg van zijne te groote ligtgevoeligheid, niet door zijn hof gebillijkt is geworden, en dat de heer *Mortier* hem als Fransch gezant bij het Sardinische kabinet zal opvolgen."

— Volgens brieven uit Triest, den 12den dezer te Munchen ontvangen, was de heer *von Rudhart*, in de quarantaine-plaats dier stad, ernstig ziek geworden.

— Uit Weenen meldt men van den 10den dezer, dat de vorst-zitter der bondsvergadering, de graaf *von Münch Bellinghausen*, op het punt was van naar Frankfort terug te keeren. — De Turksche gezant bij het Oostenrijksche kabinet was op zijnen post teruggekomen.

De berigten uit Konstantinopel beheladen niets van eenig aanbelang. De Oostenrijksche nuntius, baron *von Stürmer*, had zijn afscheidsgehoor bij den Sultan gehad, die hem twee rijke schawls voor zijne gemalin had doen toekomen.

— Te Weenen waren den 10den genoteerd: Met. 107⅝; 4 pCt. 101⅛; 3 pCt. 82½; Bankactien 1456½.

Nederlanden.

Breda, den 19den April.

Door Z. M. is aan de hervormde gemeente van Veenendaal toegestaan het bezit van eenen tweeden predikant, met toekenning van eene Rijks-jaarwedde.

Voorts is door Z. M. benoemd tot 1sten luitenant bij het regiment ligte dragonders n°. 4, om met den 1sten Mei als zoodanig te worden aangemerkt, de 2de luitenant op non-activiteit van het gemelde korps, *C. G. Klamberg*.

Een eervol ontslag is verleend aan den kapitein Graafland, de adjudant van den kolonel der mobiele Groningsche schutterij, *Busch*, zijnde jevens belast met het bevel over het 1ste bataillon der 2de afdeeling van gemelde schutterij.

Nog is eervol ontslagen de 2de luitenant van gemeld korps, met onbepaald verlof, *van der Hoop*, als ordonnans-officier bij den staf van de 2de brigade der reserve-divisie.

— Den 15den dezer is te 's Gravenhage overleden de generaal-majoor *G. T. Wauthier*, ridder van verschillende orden, enz.

— Men schrijft uit de residentie het volgende: » Het boren van Artesiaansche putten schijnt in ons vaderland toenemenden bijval te vinden. Behalve op andere bekende plaatsen, houdt men zich ook thans onledig te Enschede, provincie Overijssel, om aldaar zoodanigen put tot stand te brengen. Tot tegemoetkoming in de kosten daartoe benoodigd, heeft de regering aan de gedeputeerde Staten van dat gewest eene rijks-subsidie verleend."

— Naar men uit Amsterdam schrijft, heeft de raadkamer der regtbank van eersten aanleg aldaar dezer dagen zekeren *Bisschop* naar den procureur-generaal verwezen, wegens het schenden en uiterlijk verminken van muntspecieit, in het koningrijk wettigen koers hebbende. Deze persoon heeft reeds in 1833 voor dezelfde misdaad geregtgestaan voor het hof van assises der provincie Zuid-Holland, doch is toen, bij arrest van het hof, niet schuldig verklaard en in vrijheid gesteld.

— Uit Baltimore schrijft men onder dagteekening van den 13den Maart, dat het schip *Hyperion*, kapitein *Wind*, bestemd van Amsterdam naar Baltimore, den 15den Februarij, bij Barnes van St. Thomas willende aandoen om zijne haverij te herstellen, aldaar geheel verbrijseld is. Het scheepsvolk is echter gered.

— Volgens een duitsch dagblad, zou de overleden koning van Holland, *Lodewijk Buonaparte*, thans hertog van *Saint-Leu*, binnen dagen met de zeventienjarige dochter van den Italiaanschen hertog *Stiozzi*, verloofd zijn geworden. Het voegt er bij, dat de oom van de jeugdige gravin pogingen deed om dit eerst bevreemding wekkende huwelijksplan te verijdelen.

De uit Berlijn te Brussel teruggekeerde belgische gezant te Parijs, de graaf *Lehon*, heeft reeds verscheidene bijeenkomsten met Vorst *Lieven* gehad, die eerstdags weder voor eenigen tijd naar zijn landgoed de Ardennen zal vertrekken. De belgische oppositie-bladen maken uit den spoedigen terugkeer des graven *Lehon* op, dat de diplomatieke zending, met welke men hem steeds belast heeft willen weten, mislukt zoude zijn.

— Uit Rome heeft men te Brussel het berigt ontvangen dat de nieuwbenoemde pauselijke nuntius in België, Monsignore *Fornari*, zich naar Brussel op reis begeven heeft. Men hield het voor zeker, dat deze prelaat met bijzondere instructien van den Heiligen Stoel belast was, betrekkelijk de katholieke aangelegenheden en de brieven welke door den Heiligen Vader aan den aartsbisschop van Mechelen is gericht. Aan deze opdracht schrijft men het verlaat van den nieuwen nuntius toe, dien men anders zoo spoedig mogt hier op zijnen post verwacht had.

— Op verzoek van den advokaat *Stevens*, die de verdedigingen van het dagblad *le Lynx* voor de assises van Zuid-Brabant gevoerd had, is aan den heer *van der Blen* een bijzonder verlof tot verdediging aangaande de zijne, door het openbaar ministerie in het regt betrokken, geschriften verleend, hetwelk hij gisteren van het regt om zich te verdedigen heeft gebruikt.

— Eerstdaags staat aan het pas veroordeelde dagblad *le Lynx* eene nieuwe vervolging te wachten voor hetzelfde hof van assises, in zake van laster jegens den kolonel *Lhonneux*, dien het te last heeft gelegd, van aan de soldaten van het 12de regiment linie een dag vrijs te hebben onthouden.

— Van verschillende kanten leest men in de belgische bladen klagten over merkelijke vertragingen in de aankomst der stoomwagens, terwijl men van den eene zijde de oorzaak daarvan aan de weerbarstigheid en aan tegenwind toeschrijft, beweert van den anderen kant deze omgelegenheid bij enkele gelegenheden aan de te weinige kracht van sommige stoomtuigen, die men gebruik aan dezelve en aan schadelijkheid der stoomwagens zelven.

— Te Antwerpen waren gisteren (18 dezer) genoteerd: Belg. 102; O. Met. 106½; Sp. Ardoin 18¾; Defered. 6; Nap. r. 9³; Rom. L. 101; Certif. te Antwerpen 100; Braz. 77¼. — Wissel op Amst. en Rott. ⅜ pCt. v. pap. en k.

De londensche berigten over België gaan tot den 16den dezer. Zij spreken onder anderen van eene aanzienlijke bevordering tot het pairschap, die ter gelegenheid van de krooning der koningin zou worden gedaan. — De behoudende leden van het huis der gemeenten zouden den heer *Peel* den 12den Mei op een groot feestmaal onthalen. — Met de stoomboot *Tage*, die den 7den Gibraltar had verlaten, had men berigten uit Lissabon, tot den 11den. De koningin van Portugal had werkelijk den 4den den eed op de constitutie afgelegd. De plegtigheid had met luister plaats gehad en was door niets gestoord geworden. — In brieven uit Vigo van den 10den werd gemeld, dat eene bende uit karlistische en miguellistische aanhangers bestaande, twee dagen te voren te Tuy, op de grenzen van Gallicie, was binnengetrokken en na er eene contributie van 20,000 dollars te hebben geheven, den weg naar Oporto ingeslagen was.

— Te Londen waren den 16den genoteerd: 3 pCt. cons. 93⅞, ⅜; Ned. 2½ pCt. 54⅛; 5 pCt. 100¼, 100; Sp. Ardoin 20 3/16, ⅛; Portugal 20⅝, ½; Braz. 76½.

VRIJHEID.

» Wij leven vrij op Nederlands dierbren grond," dat wordt van kindsbeen af ons in het hart geprent, en dan wordt ons verhaald hoe onze Vaderen voor die vrijheid alles hebben veil gehad, goed, bloed en leven. Mogten wij het toch nooit vergeten, en onder elken vorm van staatsbestuur, het op onze beurt aan onze kinderen op het geweten drukken, dat de vrijheid, zoo als de belangen eener maatschappij in verband tot haar bestaan gedoogen, de grondslag uitmaakt van ons volksbestaan. Toen wij nog onder het leenstelsel leefden, waarin standsbelangen door eenen geest van vrijheid bezield, en zij ontworstelden zich aan den dwang van adel en geestelijkheid. Toen reeds ontwaakten de Graven dien vrijheidszin aan door het verleenen van privilegiën; en schoon de bedoelingen dier landsheeren eigenlijk gerigt waren op het fnuiken van overmagtigen adeltrots, de tijden hebben het bewezen, dat het zaad niet op onvruchtbaren bodem was gestrooid. Daardoor zijn onze steden bloeijende, daardoor in ons land groot, daardoor zijn onze Vorsten verrijkt geworden, want de rijkdom des lands liet toe aanzienlijke *giften* op te brengen. Maar toen ook zwoer de Vorst, bij zijne inhuldiging, de privilegiën en regten des lands te onderhouden, of zij standen nieuwe regten toe; en weinige voorbeelden zijn er, dat de landzaten het geduldig hebben verdragen, dat een Vorst, de door zijnen voorganger verleende regten niet goedsprak of weigerde gestand te doen. Niet bloedelijk religietwist, zoo als men het te dezen tijde wel zou willen laten voorkomen, maar het verkrapten van regten en privilegiën ter oorzake van den twist over de religie, de dijk, de landzaten ten laatste naar het zwaard grijpen, en de Vereenigde Nederlanden ontstaan. Eene gevolg van een [illegible] gevoelen, [illegible] voorzien: doch de latere [illegible] geworpen. Na den vrijheidstrijd in 1813, heeft de Natie het hoofd van den staat gekozen in den *Willem VI*, maar eenen *Willem I*, en dezen het souverein gezag opgedragen; en de Vorst wetende met welke bedoelingen zulks geschiedde, bood het ontwerp der grondwet aan, die in Maart 1814 te Amsterdam werd aangenomen. De Grondwet van 1815 is grootendeels op die van 1814 gebouwd. *Vrijheid*: vrije beoordeeling van het bestuur der landszaken; vrije handeling en beweging, zoo als het burgers in eenen grondwettigen staat past; doch altijd verknocht aan eerbied voor de wet: omdat zonder dezen geene maatschappij bestaan kan; deze regten zijn bij die Grondwet erkend; zij zijn niet als voorregten verleend. En waartoe die herinnering van oude tijden af tot heden toe? Opdat wij nooit uit ons gedenken zouden laten gaan dat de grondslag van ons staatkundig leven is, vrijheid, gehoorzaamheid aan de Wet. Wanneer wij in een naburig rijk, onder een schijnschoon doch ijdel voorwendsel, eenen koning eigendunkelijk eene door zijnen voorganger en de Natie bezworene en ingelijfd worden de staatsregeling zien opheffen; en den onderdanen hooren invoeren van alkeur van willekeur; wanneer [illegible] vergadering in 's lands belang, [illegible] staatsregeling, geen meerdere navolging [illegible], vraagt dat ook de agtaten de opgedrongene staatsregeling zullen waarborgen, niet gunstig wordt opgenomen; wanneer mannen, die een *bezworen regt*, handhaafden, worden gebannen zonder vonnis en van hunne bestaanmiddelen beroofd op eigendunkelijk gezag, dan behoeven wij Nederlanders, wel niet beangstigd te worden, als of zulks immer met goed gevolg hier te lande beproefd zou kunnen worden; daartoe is het huis *van Oranje* altijd te afkeerig van aangematigd regt en te edeldenkend geweest; maar wij moeten er stof tot dankbaarheid uit trekken; en het bezit meer volksregten moet ons daardoor te heiliger en te dierbaarder worden. Het antwoord van den Pruissischen Minister van buitenlandsche zaken v. *Rochow* kan een voorschrift aan Pruissische onderdanen zijn, maar Nederlanders proficieren, als niet op hun toepasselijk, tegen de leer: » *Dat een onderdaan steeds gehoorzamen* [illegible] *Koning en Heer, en zich gedragende naar de bevelen die* [illegible], *moet hij zich gerust stellen met de gedachte, dat* » *alle* [illegible] *de verantwoordelijkheid van hetgeen* » *en dat hij* [illegible] *de handelingen van het hoofd van den* » *staat te beoordeelen naar de mate van zijn bekrompen verstand, en* » *zich overmoedigljjk te vermeten om een openlijk vonnis te strijken* » *over de wettigheid dier handelingen.*" Men kan in Turkije dus even gerust als in Pruissen leven; het beginsel is hetzelfde; maar het is, Gode zij dank, het beginsel niet van het Nederlandsche staatsleven.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — De redacteur van het *Oesterreichisch-militairische Zeitschrift*, major von Schels, heeft van den keizer van *Rusland*, voor de aanbieding aan hoogstdenzelven van zijn geschiedkundig werk over het regerings-tijdvak van keizer Leopold, het kommandeurskruis van de K. Poolsche *Stanislaus*-orde ontvangen. — Het onderzoek van een aan de koninklijke bibliotheek van *Dresden* vermaakt handschrift, getiteld: *De homelien van St. Chrysostomus* heeft een viftal, nog onuitgegevene en zelfs geheel onbekende verhandelingen of leerredenen van dien kerkvader doen ontdekken. Eene copij van deze leerredenen is overgemaakt aan Dr. Bekker, een verdienstelijk godgeleerde en grieksch taalkundige, te *Leipzig*, die van denzelve eene latijnsche vertaling zal in gereedheid brengen. — In de aanstaande maand Mei zal er te *Erlangen*, eene bijeenkomst van de beijersche Apothekers gehouden worden, om over het wetenschappelijke van hun vak te beraadslagen. — De verdienstelijke tooneelspeler Seydelmann heeft den 4. dezer op het Berlijnsch tooneel, waaraan hij thans verbonden is, in de rol van Cromwell, een stuk van Raupach, met de grootste toejuiching gedebuteerd.

Italie. — *Italie* heeft dezer dagen een nog jeugdig doch reeds verdienstelijk beoefenaar der oostersche letterkunde verloren in den persoon van Fr. Salvolini. Hij werd in het jaar 1809 te *Fuensa* van burgerlijk deftige ouders geboren, maakte zijne eerste studien aan de hoogeschool te *Bologna* en oefende zich daarna, onder de leiding van den vermaarden Mezzofanti, in de oostersche letterkunde, waarin hij spoedig groote vorderingen maakte; weldra ontcijferde hij met goed gevolg de hieroglyphen en verwierf zich door den arbeid dien hij daarover uitgaf eene welverdiende vermaardheid. Men heeft van hem eene verklaring der opschriften van de obelisk van *Luxor*, en eene opheldering van die van *Rosette*, welken laatsten arbeid hij echter niet mogt voltooijen. Eene borstkwaal ontrukte hem in zijn 29ste jaar aan zijne vrienden en de wetenschappen.

Engeland. — De lang besprokene bill opzigtelijk het internationaal copyregt van boekwerken, is in de vorige week in het huis der gemeenten ter tafel gebragt en naar gewoonte voor de eerste maal om den vorm gelezen. In de inleiding van het ontwerp wordt gezegd, dat het wenschelijk is, bescherming te verleenen aan boeken in vreemde landen gedrukt, wanneer eene gelijke bescherming aan de werken uit *Groot-Brittannie* buitenslands wordt verleend. H. M. wordt vervolgens gemagtigd, om bij een besluit in rade genomen, te verklaren, dat de schrijvers van werken het eerst in vreemde landen, bij het besluit vermeld, gedrukt, het uitsluitend regt zullen hebben, om zulke vreemde werken in Hr. Ms. gebied te doen drukken en herdrukken voor een' tijd, welke die van het copijregt der engelsche niet te boven gaat. Dit regt zal echter aan zekere voorwaarden gebonden wezen; daaronder behooren het vertoonen binnen zekeren tijd en het afstaan van een exemplaar aan het British Museum. De invoer moet door de bevoegde autoriteit worden geregistreerd; de regten voor de vreemde werken zullen niet meer bedragen dan die voor de engelsche werken bepaald, die matig gesteld zijn en de 2 sh. niet te boven gaan. Verder worden voor de vreemde werken dezelfde waarborgen, als de engelsche bij de wet bezitten, tegen den nadruk en het plagiaat verzekerd, mits dezelfde voorregten ook in de vreemde landen aan de boeken van engelschen oorsprong worden toegekend. De bill besluit met twee algemeene bepalingen, dat namelijk deze maatregel de vertolking van vreemde boekwerken niet verbiedt en dat voor het vervolg deze wet alléén zal geldig zijn tot regeling van het copijregt der vreemde werken. Uit een en ander blijkt, dat de geest van de bill de daarstelling van wederkeerige voordeelen, regten en waarborgen voornamelijk op het oog heeft, bij traktaten nader te regelen. Te regt wordt intusschen door een der letterkundige bladen opgemerkt, dat de wetten op het copijregt in de onderscheiden landen zoo verschillen, dat het niet wel mogelijk is, bepaald de verschillende voorwaarden voor eenig land ten opzigte van een en ander, in deze op te geven. — Bij den boekhandelaar Murray te Londen ziet, onder den titel van *the tribute*, eene verzameling uitgegevene gedichten van vermaarde personen in *Engeland* het licht. Onder dezelve merkt men op eene vertaling van den vijfden zang der *Odyssea*, door den tegenwoordigen britschen minister van binnenlandsche zaken, lord Russell. De biographische schets van den Lord, dezen zang voorafgaande, vermeldt, dat hij de geheele *Odyssea* vertaald heeft, en zulks meerendeels sedert den tijd dat hij minister is, en dat dezelve spoedig in haar geheel zal uitgegeven worden.

Frankrijk. — De Akademie der schoone kunsten te *Parijs* heeft tot opvolger van den heer Tauvenin, bij meerderheid van stemmen benoemd, den heer Lauzun. — De Akademie der geneeskunde heeft in hare zitting van den 10den dezer den heer A. Bayle, chirurgijn aan het Necker-hospitaal tot haar medelid benoemd. — Den 14den dezer is de heer Salmaton, lid der geneeskundige Akademie, overleden. Hij was de laatst overgeblevene van de 12 leden der

commissie, die in 1803 ingesteld werd, om een onderzoek aangaande de vaccine te doen en zich voor derzelver invoering in *Frankrijk* verklaarde. — In de zitting der Akademie van wetenschappen van den 2den dezer, was de verwachting en belangstelling der geleerde vergadering bijzonder gespannen op eene nieuw uitgedachte brandstof, waar in *Engeland* veel spraak van is geweest en die aldaar in de salons van den hertog van Sussex was beproefd en uitstekend bevonden; eene brandstof die noch roak, noch damp van zich geeft en waarvan de stookplaats of haard van het eene vertrek naar het andere, even gemakkelijk als een stoel of ander meubelstuk, kan worden overgebragt en de grootste vertrekken met weinig kosten verwarmt. De heer Desaussar, van wege de engelsche uitvinders met de aanbieding van den toestel belast, toonde de brandstof, hoe zij gloeit en verwarmt, met alle voordeelen hierboven vermeld. Het toestel zelf bestaat uit twee cylinders in elkander geplaatst, waarvan de buitenste den vorm van eene soort van vaas heeft, terwijl de binnenste, met gaten voorzien, om de lucht door te laten, de brandstof bevat, die men voor niet anders hield, (daar de uitvinders hun geheim niet hadden medegedeeld) dan voor sterk gecalcineerde houtskolen, op eene zekere wijs bereid om de verspreiding van het koolzuurgaz te beletten, 't geen men meende dat verkregen werd door het voorafgaandelijk doopen van de kolen in soude of potasch, als waardoor de zich ontwikkelende gaz moest verteerd worden. Men had evenwel opgemerkt dat de gaz niet geheel verteerd werd, zoodat de uitvinding, wat de veiligheid betrof, althans niet volledig werd gecordeeld. In de zitting der Akademie van den 9den nu werd door den heer Gay Lussac, na een voorafgaand chemisch onderzoek, een nader rapport uitgebragt, waaruit blijken moest, dat de voormelde brandstof uit zeer ligte en verge-calcineerde houtskolen bestond, waarin echter zoo weinig koolzuurachtige deelen waren, dat de heer Lussac niet eens gelooide dat de kolen eene voorafgaande bereiding hadden ondergaan, zoodat deze engelsche kolen nagenoeg evenveel koolstofzuur als de gewone houtskolen moesten afgeven en het gebruik dezer nieuwe verwarmings-manier in gesloten vertrekken hoogst gevaarlijk konde worden. De geheele uitvinding had derhalve, volgens het gevoelen der Akademie-leden, behoudens verdere vervolmakingen die daaraan mogelijk kunnen gebragt worden, voor als nog weinig om het lijf. — De Maatschappij der zedekundige wetenschappen, der letteren en kunsten van het departement *Seine et Oise*, keurt een prijs van 300 fr. uitgeloofd voor de beantwoording der vraag, of het nuttiger is de kunst dan de kunstenaars aan te moedigen. — Met lof wordt melding gemaakt van de uitvinding des graven Isoard Vauvenargues, bestaande in het middel, om gouden en zilveren medailles met zulk eene naauwkeurigheid na te bootsen, dat het onderscheid tusschen de oorspronkelijke en de nagemaakte munten niet merkbaar zoude zijn, zoo de meerdere ligtheid der laatstgenoemden de dwaling niet voorkwam. Door zijne eenvoudige en vernuftige bewerking houden zijne medailles tot de kleinste bijzonderheden der antieke penningen; bijzonder zou hij in het nagenaamd overtrekken der medailles geslaagd zijn, zoodat in het rapport van de Akademie der opschriften en fraaije letteren gemeld wordt, dat de uitvinder zich vermoedelijk van dezelfde middelen bediend heeft als die de ouden daartoe bezigden. Deze afdrukselen met een goud of zilver, of brons gelijkend blaadje overdekt, vermeent de heer Vauvenargues, dat bijzonder kunnen strekken tot bevordering van de numismatische kennis, en dat de gezegde nabootsingen al verder zouden kunnen gebruikt worden bij het onderwijs in de oude geschiedenis, de aardrijkskunde en fabelleer. Naar zijn gevoelen, zou men zich van de numismatiek kunnen bedienen, om de herinnering de geschiedkundige daadzaken, door het gezigt der gedenkpenningen, waarop de plaats en dagteekening of voorstellingen der gebeurtenissen alaan afgebeeld, te dieper in het geheugen der jonge lieden te prenten. Het denkbeeld dier toepassing op het onderwijs van de geschiedenis, heeft den bijval der Akademie van opschriften en fraaije letteren verworven, en de raad der Universiteit van *Parijs*, zou naar men wil, ook de voordeelen, daaruit voor het classisch onderwijs te trekken, hebben ingezien. De prijs dezer afdrukselen komt hooger dan die in zwavel, maar zij winnen het verre boven deze in naauwkeurigheid.

Nederlanden. — Uit *Rotterdam* schrijft men het volgende: » Naar men vernomen heeft, bevinden zich thans hier ter stede de vier vermaarde groote vazen van wit carrarisch marmer, de vier jaargetijden voorstellende, door den bernemden vaderlandschen beeldhouwer Cuelen gebeiteld, laatstelijk in eigendom toebehoord hebbende aan mevrouw de weduwe van Pallen van Nulandt te *Dordrecht*, en onlangs aan de weduwe van Pallen van Nulandt te *Dordrecht*, en onlangs aan een ander stadgenooten in koop afgestaan. Wenschelijk is het dat deze meesterstukken van Nederlandsche kunst niet buitenslands behoeven aangeboden te worden, maar, naar het verlangen des tegenwoordigen bezitters, eenen vaderlandschen koper vinden zullen."

PROGRAMMA.

Het BESTUUR DER AKADEMIE VAN BEELDENDE KUNSTEN, BOUVV-, TOEGEPASTE WERKTUIG- EN ZEEVAARTKUNDE, onder den naam: *MINERVA*, te *Groningen*, heeft, in dezelfs Vergadering van den 20 Februarij 1838, ingevolge Art 59 van de Wet der Akademie, besloten, onder opgave van de daarbij gemelde onderwerpen, aan de *Nederlandsche* Kunstenaars uit te loven de navolgende Prijzen:

1°. In het vak der SCHILDERKUNST, voor de best geoordeeld werdende *Schilderij*, geheel afgewerkt, hoog 30, breed 60 Nederl. Duimen, voorstellende: *Een Watergezigt met zeilende Schuiten; aan de linkerzijde van den beschouwer, op den voorgrond, eene Herberg met zenen ouden Eikenboom en verdere staffagie;*

Een *Getuigschrift en tien Vijfguiden-Stukken.*

2°. In het vak der TEEKENKUNST; voor de best gekeurde *Teekening in Kleuren*, behoorlijk afgewerkt, hoog 30, breed 40 Nederl. Duimen, voorstellende: *Eene Tafel, waarop een met rooden wijn half gevulde Roemer en een Porseleinen Schotel, waarop een halve meloen en een tros blaauwe druiven, door verdere compositie tot een fruitstuk bewerkt;*

Een *Getuigschrift* en *vijf Vijfguiden-Stukken.*

Alles met herinnering aan de navolgende, omtrent de Prijsuitloving bestaande bepalingen: —

1°. De Stukken, met welke men naar de uitgeloofde Prijzen wil dingen, zullen vóór den eersten October 1838 ingezonden moeten zijn aan het gebouw der Akademie, in de Oude Kijk-in 't Jatstraat, onder adres van den Secretaris van het Bestuur.

2°. De ingezonden Stukken zullen moeten voorzien zijn van eene zinspreuk of ander kennelijk merk, — welke zinspreuk of merk, door eene andere hand dan die van den Vervaardiger van het Stuk geschreven, ook gesteld zal moeten zijn op een verzegeld, bij het Stuk te voegen Briefje, in hetwelk de Naam en Woonplaats van den Maker van het Stuk moeten vermeld staan, — welk Naambriefje verzegeld moeten wezen met eenen duidelijken afdruk van een Cachet in Lak.

3°. De *Teekening* wordt door de bekrooning het eigendom der Akademie; het bekroond *Schilderstuk* blijft het eigendom van den Maker, onder verpligting evenwel, daarvan eene Teekening of volledige Schets in kleuren, terzelfde grootte als het bekroonde Schilderstuk, en vóór de teruggave van het Stuk, aan de Akademie *kosteloos* te verschaffen.

4°. De mededingers kunnen, des verkiezende, in het Naambriefje den prijs bepalen, waarvoor zij het ingezonden Schilderstuk, in geval van bekrooning, in eigendom aan de Akademie willen afstaan: — gelijk het Bestuur, na de prijsuitreiking, van den bekroonde kenbaar maken, of het Stuk voor den bepaalden prijs, ten behoeve der Akademie worde overgenomen, — in welk geval de Schilder niet gehouden zal zijn eene Teekening of Schets zijner Schilderij, in vorige onder n°. 3 bepaald is, in te leveren.

5°. Elk der niet bekroonde Schilderstukken of Teekeningen zal, met het daarbij behoorend, ongeopend Naambriefje, onder vermelding van de zinspreuk of het merk daarop gesteld, met dezelfde hand geschreven, en van eenen afdruk van het Cachet, waarmede het Naambriefje is verzegeld, dan den Vertooner teruggegeven worden. — Het terugvragen der onbekroonde Stukken zal moeten geschieden binnen den tijd van drie maanden, te rekenen van den dag af, dat de uitslag der beoordeeling zal zijn bekend gemaakt.

6°. De uitreiking der uitgeloofde en behaalde Prijzen, aan de Bekroonden of derzelver Gevolmagtigden, zal plaats hebben in de jaarlijksche Vergadering der Leden van de Akademie, in de maand Januarij 1839.

Het Bestuur voormeld,
Namens hetzelve:
Mr. A. MODDERMAN, Secretaris.

Ter Amsterdamsche Beurs van Woensdag (12 dezer) werden verhandeld: Ned. Werk. Schuld 2½ pCt. 54¼, ⅛; dito 5 pCt. 101½; Kansbilj. *f* 25 1/16, 24 15/16; Amort-Synd. 4½ pCt. 95⅜, 95; Hamburg. 185¼, 184⅝; O. Indie 5 pCt. 99 3/16, ¼; Ardoins 18¾; Coup. Nov. 14¾; Uitg. 5⅜; Peruan. 19½.

*** Te HUUR, in *'t Huis ten Bosch*, Gemeente *Prinsenhage*, bij het fraaije *Lieshosch*, een zeer net BOVEN-KWARTIER, met aparten uitgang, bestaande in eene groote vrolijke Zaal, met Tapijt, twee behangene Slaapkamers, met matten belegd, en Kleederkamer, alles zeer netjes gemeubeleerd, op zeer aannemelijke voorwaarden.

Door BROESE & COMP., te *Breda*, wordt aan

Heeren Intekenaren verzonden:

VIJFTAL PLATEN, behoorende bij de *Handleiding voor de Rijkunst*, door B. van Maelen, Ritmeester. Prijs bij Intekening *f* 1,25 bevattende:

Plaat I. — a.) houding van den man te paard, zonder stijgbeugels, het paard opgetrokken; — b.) plaatsing van het hoofdgestel; — c.) houding van den man te paard met stijgbeugels, het paard opgestangd.

Plaat II. — Beweging en werking van de vuist bij het besturen van het paard, voorgesteld in 7 figuren.

Plaat III, IV en V. — Werkaanbeden in de Rijbaan, alzoogenaamd in 24 figuren.

Buitengewone bevallen aan de Heldenhaftigheid, die er nog eenige exemplaren bijten bekomen zijn, van dit Werkje gelijk.

REKENKUNDIGE VERSCHEIDENHEDEN, 1ste Stuk, bevattende, benevens eenige rekenkundige kunstjes, of aardigheden, de allereerste gronden der waarschijnlijkheids-rekening; alsmede de toepassing daarvan op de sterfelijkheid der menschen, en op instellingen daartoe betrekkelijk, als: Lijfrente-Kassen, Tontinen, Wedouwefondsen, enz.

2de Stuk, bevattende een aantal Vraagstukken, meest betreffende de waarschijnlijkheids-rekening, door C. Reinders.

Welke 2 deeltjes, te zamen 381 blads uitmaakende, tegen den zeergering prijs van *f* 2,20 verkrijgbaar zijn.

Dit werkje kan, om het gering getal der nog voorhandene exemplaren van hetzelve, niet *in commissie* gezonden, maar moet voor rekening omboden worden.